

Южека Р. С.

студент

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник – доцент

кафедри

кримінально-правових дисциплін,

кандидат юридичних наук

Соболь О. І.

ВПЛИВ КАТЕГОРІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ НА КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Категорія «кримінальний проступок» останнім часом розглядається в багатьох публікаціях, що дедалі частіше з'являються на сторінках періодичних видань, збірників тез доповідей на конференціях тощо. Однак у більшості з цих публікацій не приділяється належна увага окремим проблемам, що, як видається, є основними в контексті запровадження у законодавство зазначеного поняття.

Створенням процесуальних норм законодавці не обмежилися, попутно закріпивши в КПК приписи, що мають матеріально-правовий характер (наприклад, п. 7 ч. 1 ст. 3 КПК). Обраний підхід до запровадження категорії «кримінальний проступок» у вітчизняне законодавство видається відверто неправильним і таким, що ігнорує низку важливих обставин [1, с. 130].

Навряд чи може бути піддано сумніву чи якимось застереженням аксіоматичне положення про те, що кримінальний закон має ґрунтуватися на Конституції України. У літературі вже неодноразово зазначалося, що в Основному Законі нашої держави не згадується поняття «кримінальне правопорушення», натомість вживається поняття «злочин». Відтак майбутній закон України про кримінальні проступки не узгоджуватиметься з низкою конституційних норм. Опоненти могли би зауважити, що у згаданому законі можна розширити зміст приписів, закріплених у Конституції України, як це зроблено у тексті чинного КПК. Наприклад, презумпція невинуватості за Основним Законом України поширюється лише на злочини, тоді як відповідна за змістом ст. 17 КПК розрахована на кримінальні правопорушення, тобто і на злочини, і на проступки. Однак таке «розширення», ймовірно, допустиме лише у частині визначення обсягу прав і свобод людини і громадянина, оскільки їх перелік, закріплений у Конституції України, не є вичерпним. Водночас звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод людини і громадянина при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів прямо

заборонено ч. 3 ст. 22 Конституції України. Відтак обмеження цих прав, що згідно зі статтями 29, 30, 31, 34, 39 Конституції України можливе у зв'язку зі скоєнням злочину, а також усунення Президента України з поста в порядку імпичменту, є неприпустимим у разі вчинення особою кримінального проступку. Особливої уваги потребує конституційне положення про те, що тільки законами України визначаються діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України). Якщо наведений перелік правопорушень не буде доповнено кримінальними проступками, можна припустити, що одного гарного дня відповідальність за їхнє вчинення буде передбачена, наприклад, указом Президента України чи іншим підзаконним нормативно-правовим актом. Вирішення зазначених вище питань неможливе без внесення змін до Конституції України [2, с. 198].

Встановлення процесуальних правил провадження у справах про кримінальні проступки відбулося до визначення сутності цих проступків та кола діянь, які визнаватимуться правопорушенням даного виду, що вочевидь суперечить логіці (про правила законодавчої техніки можна не згадувати – вітчизняні нормотворці вже давно засвідчили зневажливе ставлення до них).

Нині КПК містить низку положень, що обмежують повноваження слідчого, слідчого судді, суду в кримінальному провадженні щодо кримінального проступку [3, с. 45].

Упровадження категорії кримінального проступку в чинне законодавство здійснюється за відсутності ґрунтовної доктринальної основи. Концепція реформування кримінальної юстиції України (далі – Концепція) не може служити дороговказом, оскільки у ній не визначено чіткі критерії, за якими має формуватись коло кримінальних проступків. Автори Концепції пропонують віднести до цієї категорії окремі діяння, що за чинним Кримінальним кодексом України належать до злочинів невеликої тяжкості, які відповідно до політики гуманізації кримінального законодавства будуть визнані законодавцем такими, що не мають значного ступеня суспільної небезпеки; передбачені чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення діяння, які мають судову юрисдикцію і не є управлінськими (адміністративними) за своєю суттю (дрібне хуліганство, дрібне викрадення чужого майна тощо).

Таким чином, є підстави вважати, що кримінальний характер (у конвенційному значенні терміна «кримінальне правопорушення») притаманний передбаченим у вітчизняному законодавстві адміністративним деліктам, які полягають у порушенні регулятивних норм права, що не можуть бути визнані спеціальними (такими, що регламентують поведінку окремих категорій осіб). Виходячи саме з цього, подібні адміністративні правопорушення доцільно визнати кримінальними

проступками у процесі вітчизняної кодифікації кримінального та адміністративного законодавства. Такий підхід відповідатиме положенням Конвенції та практиці ЄСПЛ, які є джерелом права, що має пріоритет над національним законодавством.

1. Азаров Д. С. Упровадження категорії кримінального проступку: окремі концептуальні проблеми. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2013. Т. 144–145. С. 129–133.

2. Мирошниченко Н. А. Щодо вдосконалення КК України. *Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 11–12 жовт. 2012 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків: Право, 2012. С. 197–200.

3. Фріс П. Л. Злочин і кримінальна провина: проблеми нормативного закріплення. *Право України*. 2011. № 9. С. 42–49.

Ханчич В.В.

студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – проректор
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ,
д. ю. н., професор,
Заслужений юрист України
Наливайко Л.Р.*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ТЕРОРИЗМУ

В умовах сьогодення з великою впевненістю можна сказати, що тероризм належить до найбільш суспільно небезпечних та важкопрогнозованих соціально-політичних явищ останнім часом широко розповсюджених у світі. Тероризм загрожує інтересам людини, держави, суспільства, політичній, військовій, економічній, екологічній та соціальній безпеці кожної країни. Саме тому, осмислення природи цього явища, сучасних форм прояву та проблем щодо запобігання йому стає невідкладним завданням для теорії та практики.

Проведений аналіз терористичної активності в сучасному світі демонструє наступні ознаки розвитку цього явища:

1. Невпинне географічне розширення тероризму. Згідно зі